

<https://doi.org/10.7577/formakademisk.3236>

Leder

Finansiell støtte til FormAkademisk – forskningstidsskrift for design og designdidaktikk

FormAkademisk sender i disse dager ut brev om finansiell støtte for de kommende årene til institusjoner som i stor grad bruker tidsskriftet som publiseringskanal.

FormAkademisk er det eneste vitenskapelige tidsskriftet i Norden som publiserer artikler innen alle de fagområder som Profesjonsråd for designutdanning og Profesjonsråd for arkitektur- og landskapsarkitekturutdanning i Universitets- og høgskolerådet (UHR) dekker. I tillegg publiserer FormAkademisk artikler innen designdidaktikk fra barnehage til doktorgrad. Profesjonsråd for designutdanning sin støtte, som ble vedtatt på deres møte 13. oktober 2008 var svært viktig under etableringen av tidsskriftet og i prosessen mot vitenskapelig godkjenning på nivå 1 i 2008 og når tidsskriftet nå feirer sitt 10-års jubileum er støtten minst like viktig.

Hensikten med FormAkademisk har vært å bygge opp og styrke design og designdidaktikk som egne forskningsfelt. Vi publiserte det første nummeret av FormAkademisk i oktober 2008 med sju artikler. Siden da har vi publisert nærmere 30 nummer med til sammen over 150 artikler. Hver artikkel har hatt minst én seksjonsredaktør som har vært ansvarlig for den redaksjonelle prosessen og minst to eksterne fagfeller har vurdert hver av artiklene. Det innebærer at svært mange høyt kvalifiserte fagfolk har vært involvert i arbeidet med FormAkademisk i løpet av disse 10 årene.

Med den store pågangen av artikler til FormAkademisk, både når det gjelder artikler i temanummer og artikler i ordinære nummer, har vi i dag en redaksjon som består av i alt 22 medlemmer. Felles for alle i redaksjonen, er at de både har doktorgrad og en bakgrunn fra en 'making discipline' (Dunin-Woyseth & Michl, 2001). FormAkademisk har også et nordisk redaksjonsråd med medlemmer fra utdanningsinstitusjonene på universitets- og høgskolenivå innen design og designutdanning. Forfatterne av artiklene hører i hovedsak hjemme ved disse institusjonene.

Kravet om forskningsbasert undervisning gjelder også høyere utdanning innen design og designdidaktikk, som er de primære forskningsfeltene som publiseres i FormAkademisk. Som relativt unge forskningsfelt, blir en stor del av forskningen innen design og designdidaktikk publisert som artikler. Tidsskriftet spiller derfor en viktig rolle som kilde til forskningsbasert undervisning og utdanning, og artiklene blir brukt som pensum ved flere av institusjonene.

Doktoravhandlinger som består av separate artikler som publiseres i ulike tidsskrift og antologier, blir stadig mer utbredt. FormAkademisk har helt siden starten vært en publiseringskanal for denne type artikler fra mange utdanningsinstitusjoner. Vi ser dette som et viktig bidrag til bygging av forskningsfeltene innen design og designutdanning, vidt definert. De publiserte artiklene som utgjør doktor-avhandlingen, vil da også gi publiseringspoeng og ekstra inntekter til institusjonene doktorkandidatene er tilknyttet.

FormAkademisk gir en rekke fortrinn også som nettbasert publiseringskanal for artikkelbaserte doktoravhandlinger:

- FormAkademisk aksepterer lange artikler, noe som er spesielt viktig for artikkelbaserte doktorgradsavhandlinger.
- Fagfellevurdering på internasjonal høyt nivå, som gir en betydelig fordel ved at to eksperter gir innspill, i tillegg til den veilederne gir.
- Artikler kan sendes inn til enhver tid, og dermed bli ikke avhandlingen rammet av noen forsinkelser for å vente på publisering i tidsskrift som bare tar imot artikler til forhåndsbestemte tidsfrister. Dette bidrar til at doktorkandidatene kan gjennomføre på normert tid.

I tillegg til å være en viktig publiseringsarena for norske forskere, har FormAkademisk også publisert mange artikler av internasjonale forfattere, ikke minst i temanummer fra internasjonale forskerkonferanser, som konferansene om designutdanning - *International Conference for Design Education Researchers*, som startet som et samarbeid mellom *Design Research Society* og *CUMULUS* (DRS, 2018), samt konferansene for *Relating Systems Thinking and Design* (Systemic Design, 2018), *NordCode - The Nordic Network for Research on Communicative Product Design* (Nordcode, 2018) og *NordFo - Nordiskt forum för Forskning och utvecklingsarbete inom utbildning i slöjd* (NordFo, 2018).

Dette har vi fått stor internasjonal anerkjennelse for. I 2017 ble FormAkademisk, som eneste tidsskrift fra Norden, invitert til *Design Journal Editors' Meeting* på College of Design, Architecture, Art, and Planning (DAAP) ved University of Cincinnati i Ohio i forbindelse med konferansen for International Association of Societies of Design Research (IASDR) som ble arrangert der. FormAkademisk er også godkjent for registrering i databasene EBSCO og SCOPUS, som er en del av Elsevier.

FormAkademisk har i en årrekke fått økonomisk støtte fra Norges forskningsråd. Egenandelen på 50% som Forskningsrådets bevilgning forutsatte, er i alle år bevilget av ulike enheter ved Høgskolen i Oslo og Akershus, nå OsloMet – storbyuniversitetet. I tillegg drifter biblioteket ved OsloMet tidsskriftet teknisk, uten vederlag, via det digitale publiseringssystemet Open Journal Systems.

Støtteordningen for tidsskrift innen humaniora og samfunnsfag er lagt om fra 2018 og organiseres nå av CERES, nå underlagt Unit – Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning. I den nye ordningen har de valgt å prioritere tidsskrift som kun publiserer på norsk og samtidig redusert antall tidsskrift som får støtte, men gir derimot de få utvalgte 100% støtte i tre år. FormAkademisk fikk avslag på økonomisk støtte for perioden 2018-2020. Vi tror at avslaget i hovedsak skyldes at vårt fagfelt ikke var representert i utvalget som avgjorde hvem som fikk støtte. En annen viktig grunn er at vi også har satset internasjonalt, noe som blir premiært i alle andre sammenhenger når det gjelder forskning. Men i den nye økonomiske støtteordningen blir vi straffet økonomisk for å satse internasjonalt, i tillegg til at vi tar et større nasjonalt ansvar for forskning innen design og designdidaktikk fra barnehage til doktorgrad enn noen andre tidsskrift i Norge. I et brev til Kunnskapsdepartementet har vi, sammen med direktøren for Universitetsbiblioteket ved OsloMet, gitt uttrykk for vårt syn på den nye støtteordninga.

Problemene med den nye støtteordningen har satt oss en svært vanskelig økonomisk situasjon. Vi har i 2018 brukt av oppsparte midler, men må vurdere å legge ned tidsskriftet hvis vi ikke får støtte for de kommende årene |fra institusjonene som bruker FormAkademisk mest. Beløpet vi søkte CERES om var kr 362 500 for 2018, kr 369 900 for 2019 og kr 377 300 for 2020. Midlene går i hovedsak til lønn til redaksjonsleder 30 % stilling, som ivaretar alle funksjoner et forlag vanligvis utfører. I tillegg kommer utgifter til profesjonell språkvaske av alle publiserte artikler samt andre redaksjonelle utgifter. Redaktør og redaksjonsmedlemmer får

ingen godtgjøring, bortsett fra eventuell godskriving av arbeidstid fra egen arbeidsgiver. Det er rimelig å forvente at de institusjonene som nyter godt av de vitenskapelige artiklene som publiseres i FormAkademisk, open access – gratis og fritt tilgjengelig for alle, bidrar økonomisk til denne dugnaden. Vi i redaksjonen for FormAkademisk har siden starten i 2008 bidratt med store deler av vår FoU-tid og fritid for å publisere artiklene med en høy internasjonal standard i FormAkademisk.

For å sikre en permanent drift og kontinuitet, ber vi nå institusjonene om å ta et større økonomisk ansvar. Det er de som får inntektene av artikler som blir publisert, i Norge i form av publiseringspoeng – som utgjør ca. 30 000 kr. pr. artikkel. I tillegg får studenter, vitenskapelig personale og andre gleden og nytten av forskningen som publiseres. FormAkademisk er det tidsskriftet som har bidratt med desidert flest publiseringspoeng innen fagfeltet Arkitektur og design i tidsrommet 2014-2017 ifølge Norsk publiseringsindikator – (NPI, 2018).

For å opprettholde en permanent drift av FormAkademisk er det nødvendig å kunne inngå langsiktige økonomiske avtaler med institusjonene som bruker tidsskriftet for å publisere eller som referanselitteratur. Vi ser fram til å motta økonomiske midler til drift av tidsskriftet og erklæringer om langsiktig støtte fra institusjonene som vil bidra til at FormAkademisk skal bestå også i framtida.

Erklæring om finansiell støtte kan sendes FormAkademisk ved ansvarlig redaktør. De mest sentrale institusjonene for forfattere og lesere av FormAkademisk vil bli kontaktet med det første.

Artikler i dette nummeret

Leila Aflatoony, Postdoctoral research fellow, Computer Science Department, University of British Columbia, **Andrew Hawryshkewich**, Senior Lecturer og **Ron Wakkary**, professor, begge fra School of Interactive Arts & Technology, Simon Fraser University, British Columbia, Canada har i sin artikkel *Characteristics of an effective secondary school design thinking curriculum* undersøkt effekten av kursmaterieell, designmetoder og læringsstrategier i en design thinking-basert læreplan. Som en del av en multiple case studie, har de utviklet, gjennomført og undersøkt et kurs i interaksjonsdesign for canadiske studenter i 9. og 10. klasse (14-15 år gammel). De samlet kvalitative data i form av intervjuer av studenter og lærere på slutten av hver klasse og på slutten av kurset, og observerte deres aktiviteter og gjennomføring gjennom hele kurset. De evaluerte også læreplanen og de fant at tre hovedpunkter pekte seg ut for at et kurs i design thinking skulle være vellykket, nemlig aktiviteter som aktiverte dem å utforske et konsept ved å delta fysisk i aktiviteten, virkelige verden applikasjoner som koblet kursinnholdet til omverdenen for å gjøre det mer forståelig for studenter og å klargjør aktivitetens læringsutbytte var alle nyttige for studentene.

Helge Tor Kristiansen, universitetslektor, og Anne Haugen Gausdal, professor, begge ved Fakultet for teknologi, naturvitenskap og maritime fag, Universitetet i Sørøst-Norge har i artikkelen *Design-driven innovation in design practice. The case of designing a ship-bridge vision* undersøkt Vergantis rammeverk for designdrevet innovasjon (DDI) i sammenheng med designpraksis og å diskutere, utdype forståelsen av DDI, spesielt på aspekter relatert til design. Dette bygger på en grundig longitudinal casestudie av et DDI-prosjekt for å utvikle en radikalt ny visjon for et offshore ship bridge concept. DDI er generelt anerkjent som en grundig forskningsprosess, men de mener at tilnærmingen også kan sees som en svært kreativ, generativ prosess med design der designartefakter tjener som kunnskapsproduksjon og -utforskning. Derfor utfordrer forfatterne Vergantis splittelse mellom forskning og kreativitet og hans kritikk

av brukersentrering. Artikkelen bidrar med komplementære forståelser av Vergantis rammeverk, spesielt når det gjelder designens rolle og Generative Design-Driven Innovation Framework er utviklet.

Pauliina Maapalo, PhD kandidat ved Nord Universitet, Fakultet for lærerutdanning og kunst- og kulturfag på Nesna, undersøker i artikkelen *Åtte læreres trearbeidspraksiser – en diffraktiv analyse* forskjeller i åtte barneskolelæreres trearbeidspraksiser i faget kunst og håndverk. Et datamateriale generert i forbindelse med skolebesøk bestående av flersanselige samtaler, fotomateriale og observasjon av trearbeid analyseres gjennom en diffraktiv analyse og begrepet *prosjekt for praksis* fra teorien om praksisøkologier. Gjennom analysen synliggjøres et komplekst bilde som viser hvordan det ikke bare er læreren som er sentral i forhold til hvordan undervisning blir til. Det tegnes et bilde av et nettverk av relasjoner, både i makro- og mikroperspektiv i konkrete undervisningssituasjoner. Som resultat viser lærernes prosjekter for sine praksiser seg å bli skapt av blant annet aspekter som deres veldig forskjellige tilgang til materialer, forskjellig egen interesse for trearbeid og forskjeller i skolenes prioriteringer.

Solveig Bendiksen, PhD-stipendiat i kunst og håndverk, Nord Universitet, Fakultet for lærerutdanning, kunst og kultur, studiested Levanger presenterer i artikkelen *Skrivelek – en studie av tidlig litterasitet gjennom utstillingen Are You Experienced?* designet av utstillingen hvor ni barn fra en barnehage deltok i skrivelek i ni verkstedmiljøer som tilbød forskjelligartede skriveflater og håndverktøy. For å synliggjøre skrivelek som en kunstdidaktisk variant av begrepet lekeskriving, ble empiri fra skrivelekens prosesser og produkter organisert i tre utstillingskomponenter som samlet dannet en estetisk formasjon i et offentlig rom. Parallelt med designprosessen presenteres det hermeneutiske spillet mellom utstillingsrommet, publikum og utstillingens innhold. Artikkelen peker på hvordan utstillingsdesignet kan bidra til en kunsthøgskoledidaktikk der det i større grad kan tas utgangspunkt i barns egne kulturuttrykk. Dette er også en delstudie i et forskningsprosjekt som studerer tidlig litterasitet fra kunstnerens (A), forskerens (r) og utdannerens (t) perspektiver (=Art i A/r/t-ografi, heretter artografi).

Oslo, desember 2018

Janne Beate Reitan

Ansvarlig redaktør FormAkademisk

Janne Beate Reitan

Førsteamanuensis, Dr.Ing.

OsloMet - storbyuniversitetet, Fakultet for teknologi, kunst og design, Institutt for estetiske fag

Janne.Reitan@oslomet.no

Referanser

- DRS. (2018). *DRS LearnXDesign 2019 5th International Conference for Design Education Researchers*. Lastet ned fra <https://www.designresearchsociety.org/events/drs-learnxdesign-2019-5th-international-conference-for-design-education-researchers>
- Dunin-Woyseth, Halina & Michl, Jan. (2001), Towards a Disciplinary Identity of the Making Professions. In Halina Dunin-Woyseth & Jan Michl. (Red.). *Towards Identity of the Making Disciplines, Oslo Millennium Reader*, pp. 1-20. Oslo: Oslo School of Architecture.
- Nordcode. (2018). *Seminars*. Lastet ned fra <http://www.nordcode.net/2018-lund-university/>
- NordFo. (2018). *Konferenser och symposier*. Lastet ned fra <http://nordfo.blogspot.com/p/konferenser-och-symposier.html>
- NPI. (2018). *Arkitektur og design*. Lastet ned fra <https://npi.nsd.no/fagfeltoversikt/fagfelt?id=1004>
- Systemic Design. (2018). *History*. Lastet ned fra <https://systemic-design.net/sdrn/>